Dolžnostni izvod.
1 P. n. Licejska knjižnica.
Ljubljana.

Po[illegible]
Naročnina [illegible] 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se izračunajo po dogovoru; pri večkratnem insertiranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Telefon interurban št. 113

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.
STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezapečatene reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

53. štev. Maribor, dne 11. maja 1923. Letnik XV.

Med dvema stoloma.

Za beograjske «Novosti je napisal Stojan Protič članek pod naslovom «Poslednja kriza in demokratska stranka«.

V prvem delu tega članka razlaga Protič neparlamentarni razvoj krize, ker je kralj dajal mandate z naprej odrejenim programom. Kralj je to storil v prvi vrsti vsled slabih informacij s strani začasnega predsednika narodne skupščine dr. Peleša, v drugi vrsti pa pod vtisom Svetozara Pribičeviča in njegovih prijateljev, katerih prizadevanje je bilo izraženo v besedah Pribičeviča, ki jih je govoril dr. Koroščcu: «Vi hočete avtonomijo, da pustite vlado Srbom samo v Srbiji, a nas ostale Srbe iz drugih pokrajin podjarmite. Na to ne grem in naredil bom vstajo.« Tako stališče zavzema Pribičevič in zahteval je od krone v tem smislu, da ne sme drugemu poveriti mandata, ker bi se to protivilo ustavi, katero da je kralj pod prisego dolžan braniti. «Naravno in vedno«, pravi Protič, «po odgovornih ministrih, kadar se ustava napada, krši ali hoče nezakonitim potom spremeniti. Ali kralj nikjer, nikdar in tudi pri nas ne more braniti ustave proti tistim, ki žele ustavo spremeniti zakonitim potom.«

Poleg Slovencev in Hrvatov je Protiču in vsem drugim treznim in razsodnim Srbom jasno ter razumljivo, da mora priti do spremembe ustave. Sedaj si pa predočimo, kako bodo pri tem izgledali demokrati, ki so celo krono hoteli spraviti v svojo bojno črto proti ljudskemu razpoloženju in mišljenju.

Pred volitvami in še po njih sta bili v demokratski stranki dve struji, ena — Pribičevičeva za radikale in za centralistično ustavo, druga — Davidovičeva pa proti temu. Razvoj krize je dal Davidoviču prav, Pribičeviča je pa blamiral, a sedaj, mesto, da bi Davidovič ostal, kakor je bil poprej na primer na zagrebškem kongresu, ter se pobrigal za sporazum z ostalo opozicijo, prevzema vodstvo demokratske stranke Pribičevič, neti ter vodi najhujšo gonjo proti revizijonistom ter si prizadeva, da bi prišel z sebi enakimi na vlado. Davidovič je pozabil, na svoje nekdanje besede ter prepustil vodstvo demokratske stranke Pribičeviču in s tem je ta stranka končno zapisana razpadu in poginu.

Pribičevič se je prvič temeljito zmotil v radikalih. Meril in ocenil jih je čisto po svoje ter si mislil, da ne morejo vladati brez njega in da smatrajo vidovdansko ustavo vsi od prvega do zadnjega za nedotakljivo in nesprejemljivo. Drugič si je predstavljal, da bodo vsi radikali navdušeno odobravali njegove nasilne politične metode in tretjič je popolnoma pozabil na razpoloženje pristašev demokratske stranke.

Demokrati v Srbiji so že od nekdaj nasprotniki Pribičeviča in drugih prečanskih demokratov in Pribičevič, ki jih toliko ponuja radikalom, se pač moti, če misli, da čakajo ravno na njegovo posredovanje. — Radikali so odločno pokazali, da ne marajo demokratov, da jih nočejo ob svoji strani na vladi in tudi da ne odobravajo političnih metod, kakršne bi Pribičevič rad uvedel. Še ta delež, ki so ga imeli na njih v nekdanji skupni vladi, danes prav pridno zavračajo in odkladajo na Pribičeviča in na demokrate.

To delajo radikalci iz političnega in strankarskega razloga. Glede prvega se zavedajo, da je nasilna politika nevarna, da ima batina dva kraja in da je po ljudskem razpoloženju tudi revizija ustave potrebna, v drugem pa nočejo in ne morejo z demokrati deliti oblasti dobro vedoč, da bi demokrati vsako vladno mesto izrabili v korist svoje stranke, samo njim v škodo, ker med Slovenci in Hrvati že itak nimajo komu škodovati.

Kljub fiasku, ki so ga doživeli v sedanji krizi, ker je kralj ostal na ustavnem in parlamentarnem terenu in ker jim je za diktatorja izbrani vojvoda Stepanovič poslal košarico, demokrati še vedno upajo, da bo med radikali obveljala in odločala njim enaka struja ter se prej ali slej zopet z njimi združila na vladi. Zato toliko hujskanja proti revizijonistom in toliko apelov na «prave Srbe« po vseh demokratskih listih! Pribičevič se popolnoma zanaša na strogo centralistično strujo v radikalni stranki ter takole računa: Ker brez revizije ni sporazuma, se radikalna vlada ne bo dolgo držala, razpisale se bodo nove volitve in tako se bo zopet nudila kaka prilika, da se demokrati polastijo ministrstva policije in financ.

Pa prepozno se bodo morali prepričati, da je Pašič tudi brez njihove pomoči lahko na vladi in prepozno bo tudi Davidovič spoznal, da bi bil moral tudi po volitvah nadaljevati svojo prejšnjo politiko brez ozira na Pribičevičeve intrige. Hrvati in Slovenci glede sporazuma niso vezani na nobeno srbsko stranko in če bi bil Davidovič prišel v Zagreb, bi se z njim istotako domenili, kot so se z radikalom Marko Gjuričičem. Demokrati so na tem, da se med Pašičevim in Radičevim stolom definitivno vsedejo na zemljo in sedaj, ko delajo toliko nemira in nereda v državi s svojim hujskanjem in s svojimi terorističnimi organizacijami, se lahko tudi to zgodi, da se še pred ustavnim sporazumom najde sporazum za odpravo demokratskega terorja.

Politični položaj.

V verifikacijskem odboru povzročajo precej zabave raznovrstne pritožbe glede volitev in mandatov. Radikali tožijo demokrate, demokrati pa radikale. Obtožujejo se zlasti, da so agitirali s kraljevo osebo. Pritožbe pravijo, da je sam minister dr. Velizar Jankovič otvarjal shode z besedami: Živijo kralj — radikal! — Podobne stvari iznašajo radikali na rovaš demokratov. — Zanimiva je tudi pritožba proti vodji južno-turškega Džemijeta poslancu Kenanu Zija. Pritožba pravi, da ni «pismen«, ker ne zna srbski pisati in čitati. Radi tega ne bi smel biti poslanec. Kenan Zija je pa končno tudi svojo «pismenost« dokazal, ko je lepo srbski podpisal pobotnico za dnevnice.

Struje v radikalni stranki. Tudi sedaj ob homogeni radikalni vladi se kažejo razne struje v radikalni stranki. Ena vidi v tej vladi vlado srbstva in pravoslavja, ki bi se morala pa še izpopolniti, da bi se lahko obdržala. Združiti bi se morala še z drugimi Srbi, pred vsem z demokrati, da bo dovolj močna. Za to strujo je minister pravde dr. Lazica Markovič. Minister Velizar Jankovič je zadovoljen z samoradikalno vlado brez demokratov, ali samo za to, da radikali obdržijo oblast in ne radi sporazuma. Eni so za obdržanje ustave, drugi so pa rezervirani in bojazljivi, bili bi pa za gotovo in delno revizijo. Odločnejši revizijonisti med radikalci smatrajo za potrebno, da se takoj začne delna revizija in likvidacija spora. To motrivajo s tem, da bi že začetek revizije Hrvate zadovoljil, dočim bi vsako zavlačevanje še razširilo Radičev pokret. Drugi del revizijonistov je zopet za to, naj bi se revizija počasi in po stopnjah izvajala, da naglica ne bi škodovala radikalni stranki. To strujo predstavlja Ljuba Jovanovič in ta bo najmočnejša v radikalnem klubu.

Demokratske intrige. Demokratom je vsaka misel na sporazum med radikali in revizijonističnim blokom trn v peti ter ga skušajo na vse mogoče načine, če ne že preprečiti, pa vsaj zavleči. Zato lansirajo potom svojega časopisja v javnost vsakovrstne laži ter skušajo enkrat radikale vznemiriti na ta način, da pišejo o različnih lažnih izjavah Radiča ali Korošca, ali pa skušajo Radiča razjeziti in zapeljati v še večje neumnosti, da bi mu bil povratek do mirnega sporazuma nemogoč. Tako pišejo beograjske «Novosti« o Radičevi in Koroščevi izjavi v «Zagreber Tagblattu« in v «Slovencu«, da sta napravila zelo slab utis na radikale ter se že baje radi tega vodijo pregovori za demokratsko radikalno koalicijo. Širijo glasove, da ne bo mogla vlada delati v parlamentu, četudi pride do sporazuma z Radičem, če pa hočemo imeti skorajšnjo rešitev hrvatsko-srbskega spora, bo to najlažje izvedla vlada «močne roke«. Toda demokratsko radikalna vlada bi vsekakor poskušala priti do sporazuma, predno bi začela z nasilno politiko, seveda bi takšen sporazum moral biti prikrojen po demokratsko in bi še nadalje ostali pri centralizmu. Istotako pravijo, da se je neki ugledni radikal, baje Hrvat, izrazil, da bodo radikali započeli pregovore za sporazum, čim se bo pokazala ugodna prilika, toda če bi Radič in Korošec obstojala na principu treh narodov, potem, da se bodo pregovori takoj prekinili. Vse te vesti imajo isto tendenco, da skale vodo, v kateri bi demokrati lahko ribarili. Nekateri listi javljajo zopet o velikih konferencah med Radičem in Koroščem, pri katerih je baje prišlo med tema voditeljema do spora. Toda Korošec se še vedno nahaja v Sloveniji ter bo še le pri odhodu v Beograd se sestal z Radičem, da se pomeni ž njim o položaju ter o nadaljevanju razgovorov za sporazum. Višek Pribičevičeve modrosti pa je, ko javlja, da bodo vsi Radičevi mandati razveljavljeni. S tem hoče Radiča oplašiti. Seveda demokratom bi ne bilo neprijetno, če bi se to uresničilo, kajti potem bi njihova obstrukcija v parlamentu delo zelo otežkočila. Pribičevič bi na vsak način hitro prišel do moči, da svojo stranko materijelno zopet podpre, ker so njene blagajne popolnoma prazne, kar se zlasti pozna pri njegovem časopisju. Radikali so to njegovo namero dobro spregledali in ker hočejo demokrate popolnoma uničiti, da se na ta način osvobode nevarnega tekmeca v Srbiji, zato jim škodujejo, kjer le morejo. Odstavljajo v Srbiji in Bosni demokratske višje uradnike ter na vsa vplivnejša mesta postavljajo svoje ljudi. Na ta način hočejo demokrate spraviti še ob zadnja korita ter jim ne bo nič drugega preostalo, kakor izginiti, ali pa presedlati v druge stranke.

Naša vlada prepustila Italiji otok Trstenik. Med kraji, ki tvorijo tretjo dalmatinsko cono in ki bi jih nam morali po zadnji pogodbi Italijani izročiti, se nahaja tudi otok Trstenik v Kvarnerskem zalivu. Sedaj poroča «Slobodna Tribuna«, da je naša vlada ta otok prepustila Italijanom, ki so ga takoj zasedli. Prebivalstvo tega otoka je izključno slovansko in ker nam otok že itak po pogodbi pripada, je nerazumljiv ta protiustavni korak Beograda, da kar na svojo roko razpolaga z našim ozemljem.

Novo hrvatsko seljačko stranko napovedujejo razni listi po vesteh iz Beograda. To stranko naj bi ustvaril Pašič z Radičevimi desidenti, to je: z bivšim poslancem Häuslerjem in sedaj izvojenim Kordičem in Mlinaričem. Ta trojica je na pri Pašiču in listi vedo povedati, da je dobila od njega navodila, kako treba začeti, da se hrvatsko seljaštvo Radiču odtegne ter spravi v novo stranko, katero bi ti trije vodili in za katero bi stala moralna in materijalna pomoč radikalcev. — Ta vest o novi stranki je najbrž policajdemokratskega izvora. Da bi Pašič rinil v blamažo s kakim Häuslerjem, ni verjetno, če bi pa tudi vedel, kako se da prevzeti Radičevo seljaštvo, bi to že doma izvedel za svojo lastno stranko.

Po svetu.

Krupp obsojen. Francosko vojno sodišče je obsodilo tovarnarja Kruppa na 15 let ječe in na globo od 100 milijonov mark. Enako je obsojenih več ravnateljev njegovega podjetja, češ, da so organizirali odpor delavstva proti francoski oblasti, ki je ob vojaški asistenci rekvirirala v tovarnah avtomobile. Kruppa so klicali pred sodišče kot pričo in ko je takoj prišel iz Berlina, so pričo takoj spremenili v obtoženca in obsojenca.

Bolgarska in Čehoslovaška. Na mesto dosedanjega bolgarskega poslanika v Pragi Duparinova, ki je postal član ministrskega kabineta, je imenovan bivši minister za notranje zadeve in namestnik Stambolijskega, Daskalov. Imenovanje tega odličnega člana kmetske stranke dokazuje, kakšno važnost pripisuje bolgarska vlada odnošajem s Čehoslovaško, ki so čezdaljebolj prisrčni.

Z redukcijo uradništva hočejo pričeti tudi na Češkem. Strokovnjaki cenijo, da je uradnikov v Čehoslovaški nekako 50.000 preveč. Vodilno načelo češke fin. politike je sledeče: Finance in valuta države se dajo stalno ozdraviti le potom povzdige dejanske produktivitete in štedenja; ostre devizne odredbe in valutnovarstvene postave, kakor jih imajo Ogrska, Rumunija in Jugoslavija, pa niso učinkovite in celo škodljive.

O poljskih vojnih pripravah pišejo že razni listi ter jih spravljajo v zvezo s potovanjem francoskega maršala Focha v Varšavo. Domneva se, da misli Poljska proti Rusiji in da je prišel Foch radi izdelovanja vojnega načrta. S francoskim maršalom se je sestal tudi general Wrangel. — Razširile so se pa tudi vesti, da Foch ne misli v Varšavo, ker se boji atentata. Take vesti se službeno zanikajo od poljske vlade, češ, da uživa Foch največje simpatije vseh poljskih slojev. — To je seveda zelo na široko povedano, sicer je pa razumljivo, ker se poljska vlada itak ne ozira na one sloje, ki so največ trpeli v vojni proti Rusom po francoskem načrtu in diktatu.

Anglijo zelo vznemirja komunistično gibanje v Perziji, Afganistanu in Indiji, ter je proti širjenju boljševiške agitacije poslala svoj protest rusko-sovjetski vladi.

Kuga v Egiptu. Po poročilu iz Kaira je zavladala v Egiptu strašna epidemija kuge. Več slučajev se je pojavilo celo v samem Kairu in v Aleksandriji. Prevzete so vse mere, da se ta strašna epidemija omeji. Pa vendar je javljenih že v par dneh več sto smrtnih slučajev. Natančno število mrtvecev in okuženih še pa ni znano. V boju proti kugi rabijo sredstva, ki so jih preiskusili v Indiji pri pobijanju kuge ter se ni bati, da bi se epidemija dalje širila.

Beležke.

Avstrijska mentaliteta. Na neprestano zmerjanje Hrvatov in Slovencev s črno-žoltimi Avstrijanci ter na označevanje hrvatskih in slovenskih teženj z « avstrijsko mentaliteto« odgovarja zagrebš. «Sl. Tribuna«: «Celo našo politiko prevevajo napadi na avstrijsko mentaliteto. To naj bi bile avtonomistične težnje v našem drž. in političnem življenju. In to je glavni argument, da so te težnje protidržavne, protinarodne, odmetniške, izrodske itd. Po vseh teh napadih bi morala biti tudi nekdanja avstrijska ali habsburška politika autonomistična. — Bila je pa ravno nasprotno — kruto centralistična. — Kaisertum Oesterreich — to je bil ideal Habsburga in za ta ideal so svojo monarhije in vse narode v njej okopali v krvi. In ko so se začele javljati narodne težnje, jih je najhujši absolutizem krutil. Končno to tudi ni čudno. Vsak autokratizem teži za takim centralizmom. To je v bistvu eno in isto. Autokratična Rusija je šla v centralizmu do skrajnih mej in tudi francoski centralizem se ima zahvaliti za svoj duh jakobinskim in napoleonskim tendencam. Autonomistične težnje so se razvile in tudi okrepile ravno v boju proti habsburškemu centralizmu. Ravno nasilje, s katerim so Habsburžani branili svoj centralizem, je napravilo iz teh teženj nevarnosti za obstoj države. In potem, ko so morali že popuščati pred narodnim odporom, so Habsburžani storili vse, da zopet odvzamejo ali pa potlačijo priborjene svobodščine. — Največji odpor proti dunajskemu centralizmu so izvajali Madžari in so tudi največ dosegli. Komaj so si pa očvrstili svojo oblast, so se tudi oni navzeli enako krutega centralizma. Budimpeštanski, madžarski centrali-

zem ni bil prav nič bolji ali pametnejši od dunajskega, nemškega. Niso ga mogle ublažiti niti municipalne svobode, niti takozvani narodnostni zakon in pogodbe s Hrvatsko. Koncepcija edinstvene madžarske narodne države je bila surova do skrajnosti ter se je brezobzirno in brezizjemno raztegala črez celo državno življenje. To je pripeljalo Madžarsko tudi do katastrofe. — Politika naših centralistov se prav nič ne razlikuje od politike dunajskih in peštanskih centralistov. In če je kdo uvedel v našo državo avstrijsko in madžarsko mentaliteto, so to storili naši centralisti. Zato slišimo danes od naših «državotvorcev« iste pojme o državi, kakor so jih imeli Metternich in Bach, Tisza in Banfy in zato tudi izgleda vsa njihova ideologija kot da bi bila izposojena od nekdanjih teoretikov apostolsko-madžarskega šovinizma. Če je treba v naši državi koga zdraviti od avstrijske mentalitete, potem so to naši centralisti in «državotvorci«.

Novo merilo za ministre je iznašel znani Cicvarič. Začel jih je vagati in meriti, kakor nam kaže ta-le primer iz njegovega članka: Koliko se je olajšal gospod Miladinovič v času svojega ministrovanja? Niti malo, nasprotno — težji je postal za dobirh pet kil. Poznam pa tudi ministre, ki so postali težji za celih 10 kil, ko so se lepo gojili kot ministri za časa vojne in naše katastrofe. Gospoda Ninčiča sem videl pred vojno leta 1914 in pa v jeseni leta 1918, ko so mu bila lica veliko bolj polna kot pred vojno. Njegov kolega gospod Velizar Jankovič se je tudi redil kot minister med vojno in kolikorkoli ministruje po vojni, toliko težji je na teži. Najinteresantnejši slučaj je pa z gospodom Lazico Markovičem. On se je v kratki dobi, odkar je minister tako pookrožil, da ga je sedaj več na široko, kot pa na dolgo. — Cicvarič pravi, da so ministri za to tako težki, ker se brigajo samo za sebe ter ne vidijo, kako Radič, Korošec in Spaho rušijo državo. Konečno zahteva batine za vse «protidržavne« elemente, za debele ministre in tudi za volilce, ki so jih izvolili. — Kakor se vidi, je Cicvarič zelo originalen, demokratom pa le ne bo mogel pomagati.

Slike iz volitev v Macedoniji. Pred verifikacijski odbor prihajajo sedaj marsikatere zanimivosti iz preteklih volitev, katere mora sedaj odbor reševati. Zlasti je bilo dosti nepravilnosti pri volitvah v Macedoniji kot dokazuje sledeči slučaj: V nekem kumanovskem okrožju so dobili demokratje vse tri mandate, dočim je manjkalo radikalom samo nekoliko glasov, da pridejo do mandata. Sedaj so radikali vložili pri verifikacijskem odboru pritožbo, v kateri navajajo, da je prišel predsednik na volišče še le na dan volitev, mesto, da bi prišel dan preje, ter ni bilo na volišču ničesar pripravljeno. Volitve so se začele še le ob enajsti uri, namesto ob osmih; končale pa ob sedmih, namesto ob šestih. Mnogo volilcev ni moglo glasovati, ker niso mogli tako dolgo čakati. V nekem drugem okraju so za časa volitev napadli volišče hajduki. Volilni odbor je moral pobegniti, komiti pa so ubili dva radikalna prvaka. V sosednji občini so pa komiti dohod k volišču popolnoma zasedli in vsakemu grozili z orožjem, kdor je hotel iti glasovat. Sedaj predlagajo radikali, da naj verifikacijski odbor volitve v teh krajih razveljavi ter se naj razpišejo nove.

Kako se pri nas «nacijonalizira«. «Politika« poroča, da je te dni «nacijonalizirano« posestvo grofa Majleta v Slavoniji, ki meri 45.000 ha. Pri tej nacijonalizaciji so zaslužili demokratski in radikalni velikaši okrog 300 milijonov dinarjev. Podobno se je zgodilo v Sarajevu pri nacijonaliziranju delniške pivovarne. V upravni odbor so prišli sami «pravoverni« ljudje, to je radikali. Tovarno so kupili za 5 milijonov dinarjev, a v resnici je vredna 60 milijonov. Seveda, pri takšnih kupčijah je vedno glavna stvar, da se pošteno «zaradi«.

Iz strokovne organizacije.

Železničarji in drugi drž. nastavljenci vedno vprašujejo: Ali bomo že kmalu kaj dobili? Pojasnjujemo to vprašanje: Akcijski odbor vedno nadaljuje započeto delo. Kričači pa, ki kričijo, da nič ne bo, so le posamezniki, ki niso nikjer organizirani. Izključno pa ni, do bo moral akcijski odbor delati po navodilu strokovnih organizacij. Zato je treba, da s svojim nastopom pokažete, da ste prepričani, da nobeden ne sme tavati naprej neorganiziran, če je pa tak, ni upravičen do nobene kritike. Torej vsi v enotno bojno črto skupnega dela v organizaciji.

Kdor je danes pri železnici lačen, se ga psuje kot protidržavni element. Tako je te dni dobro znani revident glavnega kolodvora Maribor nahrulil nekega našega tovariša, češ, kaj si dotični misli in v kakšni organizaciji je, da so to sami protidržavni elementi. G. revident, povemo vam, da je naša, kakor tudi vse druge strokovne organizacije potrjena od vlade, torej imajo tam za odločevati, če je protidržavna. Da se pa organizacije borijo za kruh in pravice delavstva, to še do danes ni protidržavno. Če se pa železničarji organizirajo v stranki, v kateri vidijo svojo bodočnost, store pa zato, ker vidijo, da stranka obstoja vedno na istih načelih, katere si je zasnovala od začetka, med tem ko imajo druge stranke in organizacije vedno toliko novorejenčkov, da se je bati, da jim zmanjka imen.

Obratno ravnateljstvo juž. železnice nastavlja svojemu osobju zopet nove zanjke s tem, da je izdalo nekako odredbo, s katero pozivlja vlakospremno osobje, da naj v prostem času, ki mu pripada po turnusu, vozi izredne vlake od Ljubljane do Postojne ter obljublja zato za strojevodje 100 din., za vlakovodje 75 din., ter za sprevodnike in zavirače po 50 din., vsakokratne nagrade. Tako lovijo ti gospodje ubogo izstradano ljudstvo, nekaj časa bodo morda plačali, potem pa «škrc«, in osobje bo delalo zopet brez odmora, kakor se je to godilo začasa nam v žalostnem spominu ostalega postajnega načelnika Gutmana. S tem bo pa odtegnjena dosedanja odškodnina in ne bo pomagal noben izgovor več. Torej tovariši, beda nas kliče na pozor. Zvedeli pa smo, do so se dali vjeti v te zanjke ravno ljudje, ki so najbolj glasni kričači za čuvanje osemurnega delavnika. In to so tisti nad vse vneti «neodvisneži«. Kaj bi le rekli, če bi to storili mi. Kje pa tiči sedaj sodrug Žorga ali pa Makuc, da bi posegla po zaščiti osemurnega delavnika kot voditelja neodvisne stranke, da so pa ravno neodvisni tisti, ki prvi vozijo v turnusu in izven turnusa, se pa ne čudimo, ker dobro vemo, kakšne sline se jim cedijo. Tudi v delavnici juž. železnice Maribor so se nekateri sedanji Nachtigalovi prijatelji spozabili tako daleč da prosijo za čezurno delo. Mi pa smo na stališču, da vstrajamo pri naših zahtevah za naše pravice trdno n neomajeno. Ako bomo trdni in složni, premalo bo neodvisnih klečeplazcev, da bi nam dali vrv na vrat.

Te dni se je v Mariboru mudil predsednik Jugoslov. kluba dr. Korošec. Dva odbornika Prometne zveze sta ga zaprosila za pojasnila glede razmer železničarjev in državnih nastavljencev ter od njega dobila zagotovitev, da pride v parlamentarnem delu takoj na dnevni red pereče vprašanje železničarjev, državnih nastavljencev in upokojencev. — Dobila sta tudi zagotovilo, da Jugoslovanski klub ne bo odnehal, dokler ne bodo izpolnjene zahteve akcijskega odbora (začasne koalicije).

Od progovne sekcije je prišel k nam se pritoževat delavec, kako se postopa z njimi. Dosedaj so delavci pri progovni sekciji dobivali vedno okrog 12. vsakega meseca do 300 dinarjev predujema, sedaj se jim pa je reklo, da se to v obče preneha. Sedaj pa naj ti gospodje povedo, kako naj ti reveži vrše svojo službo naprej. Mesečna plača znaša 2400 kron, od tega je dobil 12tega predujem 1200 kron. konec mesca še izplačan še ostanek, s katerim je komaj poplačal najnujnejše dolgove. In sedaj naj pa živi do prihodnjega prvega od zraka ter zraven še opravlja svojo težko in naporno službo.

V nedeljo, dne 13. maja t. l. bo v cerkvi sv. Magdalene slovesna služba božja ob 10. uri dopoldne, popoldne pa pridiga in pete litanije po namenu krščanskega dlavstva magdalenskega predmestja. Po večenicah sestanek v gostilni Nendl, kamor se v obilni udeležbi vabi vse delavstvo.

Vse skupine Jugoslovanske strokovne zveze na Štjaerskem pozivljamo, naj v najkrajšem času pošljejo svoje naslove na pokrajinsko tajništvo v Maribor, Gregorčičeva ul. 10-I, da bo mogoče kmalu urediti naš delokrog.

Orjuna v delavnici južne železnice Maribor. V listu «Orjuna« se napada vodilne osebe v delavnici kakor: centralnega nadzornika g. M. Ogrinca, načelnika delavnice g. Dolinšeka in še razne druge, kakor inženirje in delovodje. Orjuna piše, da igrajo razne politične barve, da so večinoma vsi Slovenci, ki pa nočejo slovenski govoriti ali pa le z veliko silo. Mi povdarjamo, da če gre kaka deputacija h kateremu teh gospodov, je res, da se navadno obravnava v nemškem jeziku, a krivo je veliko to, ker so ljudje že od nekdaj vajeni govoriti pred načelnikom ali pred katerim drugim teh gospodov v nemški umetnosti, kar je potem umevno, da se žnjimi obravnava v nemškem jeziku. Mi tega nikakor ne odobravamo ter smo gotovo na stališču, da naj se dalavstvo zaveda svoje narodnosti ter zahteva, da se z njim občuje v njegovem materinem jeziku, a pravico si pridržujemo, da si izvojujemo to sami, ne potrebujemo pa pri tem Orjune. Nadalje se tam širokoustno piše, da se čaka že štiri leta, da izginejo ti ljudje iz površja ter da bo treba Orjuni nastopiti resno, da pokliče te gospode po členu 2. svojih pravil na račun. Mi povemo g. orjuncem v delavnici tole: Prvič se nima Orjuna kot nekaka flika politične stranke nič brigati za razmere železničarjev, zato imamo tukaj svoje poštene strokovne organizacije, ki lahko dajo obsodbe vodilnim mestom in zastopajo vsestranske interese svojih članov. Drugič naj orjunci v delavnici, — ki dobro vemo, kateri so — lepo mirujejo, drugače bo delavstvo govorilo svojo sodbo njim samin, ne pa oni komu drugemu. Naj delavstvo še tako čuti šikano enega ali drugega svojih predstojnikov, a v roke orjuncev ga ne da. — S tem nikor ne zagovarjamo posameznikov, ker nismo klečeplazci ter si upamo poštenim in postavnim potom priboriti svoje pravice, a še enkrat opomnimo: Orjuna daleč proč od nas, da ne boste čutili naših žilavih in delavnih rok!

Vsem članom Prometne zveze v Mariboru in okolici naznanjamo, da bodo dobivali od danes naprej vsi redno plačujoči člani kot svoje strokovno glasilo petkovo številko «Straže«, da bodo tako na jasnem o strokovnem delu ter bodo tudi izvedeli politične in razne druge novosti. Ob enem se člani naprošajo, naj tudi poročajo svoje mnenje in težnje, katere bomo prinašali, da bo list res naš in za nas zanimiv. Prosimo, naj se dopisi izročajo tajništvu Jugoslov. strokovne zveze, Gergorčičeva ulica 10-I.

Dnevne novice.

Policajdemokratska glasila od Beograda do Maribora so naši stranki začela očitati klečeplastvo in pa hlapčevstvo napram radikalom. Na te očitke odgovarjamo sledeče: Po zadnjih volitvah so postali izključni in edini predstavniki srbskega naroda radikali, hrvatskega Radič, Bosancev Spaho in slovenskega SLS. Tri predstavitelji glavnih narodnih struj so se sporazumeli dosedaj v toliko, da so voljni kar v najkrajšem času skleniti medsebojni sporazum, katerega je doslej dosledno odbijala ravno policajdemokratska klika, ki si je nasilnim in lažnjivim potom usurpirala predstaviteljstvo SHSplemen. Ker se je ravno največ po zaslugi in delovanju naše stranke odrezalo policajdemokrate od predstavništva posameznih plemen, ker se dela pri vsaj začetno ozdravljenih razmerah na sporazumu, pa smo postali naenkrat petolizci in hlapci! Doslej smo z energično opozicijo in z odkrito kritiko odkrivali od policajdemokratov vsekane rane jugoslovanstvu, odslej pa, ko je narod sam potom volitev odžagal to gnilo policajdemokracijo, pa hočemo potom pravnega, mirnega in poštenega parlamentarnega dela delovati na sporazumu, katerega nam je od prevrata sem zaprečevala ravno demokratska stranka. Policajdemokratska glasila so, stoječ pri vladnem krmilu, zamolčevala najostudnejša nasilstva in krivice od strani vlade, kaj takega nismo in ne bomo storili mi nikdar! Smo kritizirali in bomo, a ne v svrho sovraštva, ampak ozdravljenja; policajdemokratje pa so molčali in olepševali gnilobo, ker so se bali ljudske obsodbe, ki jih je pa kljub molku in tem bolj porazno doletela. Nismo bili in ne bomo hlapci enega plemena kot doslej demokratje, ampak potom uvidnega sporazuma mora priti do medsebojnega prijateljstva SHSplemen in to brez — policajdemokratov!

Kupčije. Beograjska «Pravda« poroča, da je pri volitvah porabila vlada skoraj ves dispozicijski fond za agitacijo radikalne stranke. Da pride zopet do denarja, je sklenila, naj kupi poštna hranilnica novo zgradbo Zemaljske banke za mnogo višjo ceno, kakor je zgradba res vredna. Prebitek bo pa Zemaljska banka prepustila vladnemu fondu.

Akcija ministra Lazarja Markoviča. Poročali smo že, kako je minister dr. Lazar Markovič po Bosni in Hercegovini v agitacijske svrhe razpečal dobrovoljcem namenjeno zemljo, sedaj pa ugotavljajo listi, da so njegovi agitatorji iztržili za zemljo okrog 4 milijone dinarjev, da s tem denarjem kupujejo duše in glasove hercegovinskih siromakov.

Stavka uradnikov glavne kontrole. Uradniki glavne kontrole imajo nalog, da pregledujejo državne blagajne, knjige in preizkujejo razne poneverbe državnega denarja, afere, skandale in tako dalje. Ti uradniki glavne kontrole, ki vršijo tako važen posel, so se prepričali, da pri sedanji draginji, visokih potnih stroških, malenkostnih plačah in še manjšim dokladah morajo iz svojega žepa kriti svoje mesečne primanjkljaje. Ti uradniki so prosili glavno kontrolo, da jim ta zviša plače, Kontrola je sprejela njihovo zahtevo za povišek kot povsem upravičeno, ali vsled nerešenega urad. vprašanja jim zahteve ni mogla izpolniti. Radi tega je glavna kontrola ustavila pregledovanje blagajn tako dolgo, dokler ne bodo dobili njeni komisarji povišanih dnevnic. Ta štrajk uradnikov glavne kotrole bodo porabili razni «vestni« blagajniki po južnih delih naše domovine in vestno prenašali denar iz državnih blagajn v svoje žepe. Kadar mačka spi, miši plešejo.

Profesorji grozijo s štrajkom. Profesorsko udruženje se je *odločilo, da stopijo profesorji 1. junija v štrajk, ako* jim vlada ne izpolni njihovih zahtev. Delegati profesorskega udruženja so bili pri predsedniku narodne skupščine dr. Pelešu in mu razložili vse težnje profesorskega stanu. Dr. Peleš je delegaciji obljubil, da bo posredoval pri Pašiču in ministrskem svetu, da ne bo prišlo do stavke profesorjev. Doslej je izjavilo 800 profesorjev, da podajo ostavko, ako se jim ne izpolnijo zahteve, proti štrajku pa je 75 profesorjev.

Generalni štrajk železničarjev. Delegati železničarjev in minister saobračaja so se začeli pogajati te dni v Beogradu. Potek teh pogajanj je zelo nezadovoljiv in bo prišlo skoro gotovo do generalnega štrajka. Prometni minister izjavlja, da ne more ničesar ukreniti na svojo roko, dokler ne vidi, kak bo njegov proračun. Ministrski svet odobruje ministrstvu saobračaja kredite za popravo peodinih železniških prog, a železničarjem noče dovoliti ničesar.

Fantje in možje! Pojdimo na občeslovenski shod mladeniških Marijinih družb, ki se vrši na binkoštni pondeljek pri Sv. Jožefu nad Celjem. Lep je bil lanski shod v Ljubljani, še lepši in veličastnejši bo letošnji. Možje in mladeniči iz Maribora in okolice, ki se nameravate istega udeležiti, se prijavite pri gospodu A. Krepek v Mariboru, Cankarjeva ulica 8, kjer dobite tudi izkaznice za polovično vožnjo. Odhod iz Maribora bo z jutranjim vlakom, ki odhaja iz Maribora okrog pol 6. ure. Natančen spored shoda je objavljen v «Bogoljubu«, pa tudi v «Straži« št. 51 z dne 7. maja.

Sprememba glede sv. birme. V Makolah se bo delil zakrament sv. birme v sredo dne 23. t. m., v Poljčanah pa dne 24. t. m.

Blagoslovitev novih zvonov v Slov. Bistrici. Danes bodo odpeljali iz Maribora od zvonolivarne Bühl pet novih zvonov za Slov. Bistrico. Slovesna blagoslovitev novih zvonov se bo vršila prihodnjo nedeljo.

O predsedniku Kmet. družbe Gustavu Pirc poročata «Jutro« in «Slovenec«, da je izginil neznano kam. — «Jutro« domneva z vso sigurnostjo, da si je poiskal sam smrt v valovih Bohinjskega jezera. Zagoneten slučaj bo gotovo pojasnjen v nekaj dneh. Zakaj je Pirc izginil, ve vsakdo, ki je čital naše liste in se zanimal za delovanje Kmet. družbe pod Pirčevim vodstvom.

Pri naši vojni administraciji vedno katero pogruntajo. «Obzor« piše: V Apatinu so poklicali k vojakom 103 mladeniče. Ti vpoklicani vojaški obvezanci pa so bili zaposleni po raznih krajih in njihovi domači so jih pozvali, naj pridejo domov in odrinejo k vojakom. Fantje so prišli domov in se oskrbeli z vsem potrebnim za vojaško službovanje. Naložili so vse 103 v en živinski vagon, ki je določen za 36 mož in jih prepeljali v Sombor, kjer so se ti rekruti potikali okrog 2—3 dni. Po preteku nekaj dni pa so jim naznanili v Somboru, da jih ne rabijo pri vojakih in se lahko vrnejo domov. Fantje so bili veselo iznenadeni, a ko so priukali na kolodvor, da se zopet odpeljejo proti domu, so jim tamkaj naznanili, da si morajo plačati karto za povratek iz lastnega žepa. Radi brezglavosti vojaške administra-

cije so morali ti fantje pustiti službe, se peljati domov so si morali še sami kupiti karte za povratek.

«Informiranost« beograjskih listov. Beograjski listi so pred par dnevi pisali o velikem trčenju vlakov v Liki na progi med Ogulinom in Gospičom. Sedaj direkcija v Zagrebu dementira te vesti, ker ni bilo v zadnjem času niti na tej, niti na drugi progi nobene nesreče pri vlakih.

Vojaški uporniki pred sodiščem. V Sarajevu je začela te dni razprava proti 59 vojakom, 48 pešpolka, ki so se lani v mesecu aprilu spuntali v svoji garniziji Plevje v Sandžaku. Šli so iz kasarne, češ, da hočejo domov, in ko so jih drugi zadrževali, so se upirali s silo. Tedaj so na dolgo in široko pisali, da je to izviralo iz «protidržavne« propagande in niso si dali dopovedati, da je vzrok upora slaba prehrana in druge škandalozne razmere v sandžaških kasarnah. To je sedaj že začetek razprave ugotovil.

Nevarnost eksplozije preti tudi Skoplju. Kakor v Bitolju, tako je tudi tam naložena municija v velikih množinah iz vojnih časov. Nad tisoče vagonov infanterijske in artilerijske municije leži pod vedrim nebom v slabih lesenih barakah 20 m od železniške proge in tik ob prvih mestnih hišah. Na tak način preti Skoplju še hujša nesreča od one, ki je zadela Bitolj. Ena poteza peresa vojnega ministra bi lahko obvarovala materijal in mesto, pa se nič ne zgodi. Na razne strani se zastonj prosi in protestira.

O predrznosti demokratskih učiteljev poroča «Hrvat«: Da so demokratje skrajno brezobrazni je že znana stvar. Ali kaj je sedaj napravila zalega, ki se zbira v «Jugoslovanskem učiteljskem udruženju«, to prekoračuje vse meje. To so najpodlejši klečeplazci, kadar čutijo, da jih kdo za hrbtom nadzira, a največji predrzneži, kadar mislijo, da je vlada za njimi. Del njih je uvidel, da je moč iz Prebičevičeve roke izginila, pa zopet klečeplazijo pred novim gospodarjem in se mu laskajo, drugi del pa je tako omejen, da še vedno veruje v Pribičeviča in njegovo bando. Ti so sedaj pri sestanku Jugoslov. učiteljskega udruženja v Beogradu pokazali višek brezobraznosti in drznosti, ko so napravili resolucijo, v kateri pravijo, da smatrajo za najvažnejše vprašanje v državi današnji položaj nacionalnega učiteljstva na Hrvatskem, ter so celo zapeljali svoje nehrvatske druge, da so opozorili ministra prosvete na to, nacionalno delo.« Ta banda želi sedaj preprečiti reparacijo vseh onih krivic, katere so povzročene brez vsake humanosti in kolegijalnosti nad 500 učiteljskim rodbinam, katere so ti nacianalni učitelji z intrigami in obrekovanjem spravili v največjo bedo, samo, da se polaste njihovih mest. Še do danes ni vlada niti desetino teh krivic popravila, katere so Pribičevičevci zakrivili in premnogi njihovih kolegov, ki niso ničesar drugega zakrivili, kakor, da so se zavedali, da Hrvatje trpe največje pomanjkanje, pa ti brezobrazneži javkajo in kličejo na pomoč, samo, da ne pridejo na svetlo njihove ostudnosti, ki jih oni imenujejo «nacionalno delo«. Boje se pravične kazni, dasi vlada do sedaj niti enemu od teh denunciantov ni skrivila lasu. Toda kdor ima slabo vest, ta že pred sodbo javka.

Krvav pretep z orjunci v Petrovaradinu. V Petrovaradinu pri Novem Sadu, ki je znan po svojih divjih orjuncih je prišlo do krvavega pretepa med orjunci in delavci. V neki gostilni so sedeli orjunci, prepevali orjunsko himno in nazdravljali kralju. Od delavcev, ki so sedeli pri drugi mizi so zahtevali, da morajo tudi z njimi prepevati in živijo klicati. Ker so se ti branili, da bi z orjunci vred profanirali kraljevo osebo v krčmi, so orjunci potegnili samokrese in streljali na delavce. Ti so zgrabili za stole in ž njimi navalili na orjunce. Nastal je strahovit pretep, v katerem je bilo na obeh straneh več ranjenih. Še le redarstvo je oba nasprotnika razgnalo, toda, kakor običajno, zaprli so samo delavce, ne pa orjuncev, ki so pretep izzvali. Med novosadskim prebivalstvom vlada veliko ogorčenje proti policiji, ki na tak način podpira navadne pretepače in zločince.

Že zopet stekel pes pri Mariji Snežni. Ko je pred kratkim že tretji stekel pes se klatil po naši občini, je gosposka odredila, da se naj vsi psi uničijo. Ali nekateri posestniki so znali svoje štirinožce «rešiti«. Včeraj pa je eden teh «rešenih« tudi postal stekel in ogrizel nekega otroka, psa pa še niso mogli dobiti. Radovedni smo, ali se bo zdaj odredba gosposke vestno izvršila ali ne. Ali mar mislijo nekateri, da je steklina tistega psa, ki ga ima kak posestnik ali kak veliki lovec manj nevarna kakor tistega, ki ga ima kak viničar ali delavec?

Sovjetskega emisarja je iztaknila beograjska policija v osebi ruskega emigranta Sergija Smirnova, ki je v Beogradu pred par mesci odprl informacijski odbor neke francoske banke. Policija je sedaj iztaknila, da je ta biro — boljševiška agentura in da je Smirnov pošiljal ruske begunce s potnimi listi nazaj v Rusijo ter da je baje izdajal tudi dokumente rusko-sovjetskega državljanstva. Smirnov je bil za časa carizma sodnik višjega sodišča in sedaj se celo beograjski listi vprašujejo, kako naj pride ta begunec do takih zvez do današnje Rusije. Policija pa samo pravi, da je našla dokumente in drugi dokazilni materijal ter drži Smirnova v zaporu. — Z obtežilnimi dokumenti se pri nas dogajajo sploh že prav čudne stvari. Najdejo se in tudi izginejo, kakor po naročilu, če se poprej slučajno ne ugotovijo kot ponarejeni.

Nesigurnost prometa v Črni gori. Z vsakim dnevom se veča nesigurnost prometa v Črni gori. Ker se zadnje čase posebno množe napadi na poštne avtomobile, je avtomobilska komanda stavila ministrstvu prometa predlog, da se v Črni gori uvede takozvani konvojni promet, to je, da potuje zajedno iz ene postaje cela kolona avtomobilov, zastražena od močnega oddelka vojaštva. Vprašanje je samo, če se bo na ta način promet osigural, ker se bodo potem roparji tudi združili v večje čete in bo njihov plen še večji, če bodo dobili celo kolono v svoje roke.

Velika tatvina v banki. Neka zagrebška banka je poslala svojega slugo v Balkansko banko, da dvigne večjo svoto denarja za prodane devize. Blagajnik je slugi izplačal svoto in to 223.000 dinarjev v tisočakih in 150.000 dinarjev v komadih po 100 dinarjev. Ves ta denar je blagajnik izročil slugi v dveh zavitkih. Sluga je kakor običajno denar štel ter je najprej preštel sveženj s tisočaki, katero je potem spravil v usnjato torbico. Potem je preštel še sveženj s stotaki. Ko je hotel tudi te spraviti v torbico, je opazil, da so bankovci, ki jih je imel v njej, izginili. Takoj je o tem obvestil blagajnika in drugo uradništvo ter je prišla tudi policija, ki je izvršila obsežno preiskavo, na podlagi katere so zaprli v Mariboru nekega Egona Hirscha, ker je osumljen, da je izvršil tatvino. Hirscha je mariborska policija odpremila v Zagreb.

Potresi v Dalmaciji. V severni Dalmaciji se je prebivalstvo silno vznemirilo vsled pogostih potresov, ki se dogajajo zadnji čas. Od 30. marca pa do 5. maja je bilo nič manj kot 28 potresov, od katerih je bilo 8 zelo močnih. Središče vseh teh potresov se nahaja v okolici Šibenika, kjer vlada največja razburjenost. Ljudje spijo raje na ulici, ker se boje, da se jim ne zrušijo hiše nad glavami.

Dvojni roparski umor pri Zagrebu. V gozdu pri Zagrebu so našli dva mrtveca, katerih eden je bil ubit z udarcem po glavi, drugi pa ustreljen. Ljudje so spoznali v njih krojača Slavka Kanajeta in znanega tihotapca Andrijo Jeličiča. Žena od krojača Kanajeta je izpovedala, da je mož vzel od doma 500 tisoč kron ter odšel z Jeličičem, da kupi od nekega neznanca veliko množino srebrnih kron. Policija je mnenja, da jih je ta neznanec pozval v gozd, ter jih je tam oropal. Uvedena je obširna preiskava, ki pa sedaj še ni privedla do uspehov.

Redni občni zbor društva konceptnih uradnikov politične uprave v Sloveniji se vrši dne 26. maja ob pol 16. (pol 4.) uri popoldne v knjižnični dvorani pokrajinske uprave za Slovenijo z običajnim sporedom: 1. Poročilo odbora, 2. Volitev novega odbora, 3. slučajnosti. Člani ob južni železnici ,ki se udeleže občnega zbora, se vabijo, naj ti vsaj do 18. t. m. sporoče odboru, da se morejo pravočasno preskrbeti izkaznice za znižano vožnjo. Ako državna železnica dovoli popust, se člani pravočasno obveste. Odbor.

Najlepše darilo za birmance je lep rožni venec in lep molitvenik. Botre opozarjamo, da ima Tiskarna sv. Cirila v Mariboru veliko izbiro takih molitvenikov in rožnih vencev po primeroma zelo nizkih cenah, zato vsem botrom toplo priporočamo, da si v Cirilovi tiskarni nakupijo ta darila. Dobijo jih tudi lahko po pošti.

Iz Maribora.

MARIBOR BREZ VSAKE OSEBNE VARNOSTI.

Predvčeraj in včeraj je Orjuna zopet dokazala, da je čisto navadna razbojniška tolpa, s katero pa vleče precej policajev. Predvčeraj sta začela dva orjunca pretep z nedolžnimi fantki v Splavarski ulici in se kmalu na to povrnila s celo bando orjuncev, med katerimi je bil tudi upravnik «Tabora« Reja. Takrat so se lotili orjunci celo žensk in jih pretepavali. Seve, policije zopet ni nikjer. Glavno zbirališče Orjune v temnih obdravskih ulicah je gostilna Izlakar (Vojašniška ulica 10) — gostilničar je sam orjunaš. Predvčerajšnjim zvečer so tukaj popivali orjunci, peli v gostilni celo nemške pesmi, pri povratku pa so jih železničarji od Magdalene na Glavnem trgu pošteno našeškali. Tukaj je bila pa policija takoj na mestu in aretirala maščevalce orjunskega nasilja. Kakor zvemo, so te železničarje celo v verigah gnali od policije na okrožno sodišče. Za te so verige, za slovenjebistriške metalce bomb pa prostost! Včeraj je imela Orjuna svoj poizvedovalni pohod v Kamnico in od tamkaj so se proti večeru ti banditi vrnili zopet v gostilno Izlakar in tamkaj pozno v noč okrog patrulirali oboroženi s palicami, jermeni in revolverji. Ker niso našli pripravnejših žrtev, so kar meni in tebi nič hudo pretepli branjarja Škrbota in nekega Šedivi iz Mesarske ulice. Med temi orjunci, ki so pretepali ravnokar omenjeni žrtvi, so bili: Škerjanc, Reja, Zimič, znani pretepač Vuga in Hlebš od Balkana. Vsi klici pretepenih žrtev po straži so bili zamanj, straža je mirno praznila firkelce pri Izlakarju in ko so orjunci odšli izza Drave, je tudi Izlakar spustil stražo od zadej, nakar je policaj izginil v noč. Vsem žrtvam orjunske podivjanosti se na policiji smejejo, češ, kje imaš priče, veš, kdo te je, kaj si iskal tam itd. Mariboržani so uverjeni, da živimo v Mariboru brez vsake osebne varnosti, in da bomo morali poseči po samopomoči in poklicati deželo na pomoč.

Doslej smo prosili pomoči, svarili merodajne oblasti pred sodelovanjem z Orjuno, a vse zamanj, odslej si bomo svesti svoje moči pomagali sami. Ubiti se ne bomo pustili in še to od ljudi, ki so bili še pred leti italijaniši in ki so pribežali k nam iz bogzna kakih temnih namenov.

— — —

Še enkrat na naslov policijskega komisarijata v Maribor. Vedno bolj očito postaja dejstvo, da delujejo nekateri policaji čisto sporazumno z orjunci. Kjerkoli nastopajo orjunci z nasiljem v sredini mesta, kličejo žrtve orjunskega divjaštva zastonj po policiji, ni je in je ni . . . . Že parkrat smo odločno apelirali na policijski komisarijat in navedli priče, ki bi lahko dokazale zanikrnost policije, a policijski komisarijat se doslej še ni zmenil za te naše pozive. Govorimo kot stranka, ki ima v rokah moč in kakor hitro jo bo izvajala, bomo z vso energijo zahtevali, da se odstrani iz Maribora policija, ki je organizirano dajala potuho vsem orjunskim napadom na osebno varnost in lastnino mariborskih — jugoslovanskih državljanov. Kot čuvarje osebne varnosti in lastnine moramo dobiti v Maribor res Slov. Štajerce, ne pa, da imamo razne temne elemente, bivšega laškega kalibra, ki s svojo organizirano in sporazumno malomarnostjo podpirajo orjunska banditstva. Ako bode roka pravice v najkrajšem času krepko zagrabila marsikaterega mariborskega stražnika in ga pri redukciji uradništva pognala, kamor spada, naj se potem pritoži na Orjuno. Opazujemo in delamo počasi, da se ne bo mogel pritožiti nobeden, češ: meni se je zgodila krivica. Metla pride in ta bo tako dolga, da bo segala preko jugoslovanske meje v Italijo, kamor spada veliko uniformiranih elementov kr. straže v Mariboru. Odslej ne bomo prav nič več opominjali, ampak samo beležili, v najkrajšem času tudi ukrenili potrebno in vse južne solze po milosti bodo zamanj , . . . Tudi slov. štajersko gostoljubje ima svoje meje, in to si naj zapomni marsikateri policijski komisarijat.

Mariborski orjunci so bili v noči od torka na sredo posebno agilni, med drugimi divjaštvi so nasilnim potom tudi odstranili transperent, ki je naznanjal razpet med dvema hišama v Slov. ulici konjsko dirko na Teznu. Orjuna bi se morala po svojem programu kot obmejna organizacija boriti proti vsemu, kar je nemškega v obmejnem Mariboru — seve, je doslej delovala ravno v nasprotnem smislu. Izhod in glavno torišče Orjune je ravno Mariborska tiskarna, ki ima na vratih vse polno nemških razglasil, a teh ne vidijo — recte — nočejo, videti orjunci, pa jih bodo videli in odstranili drugi.

LUMPARIJE NA OKROŽNEM AGRARNEM URADU.

Okrožni agrarni urad o Mariboru je postal torišče partizanstva in korupcije. Zadnji čas se dogajajo slučaji, ki vpijejo. Sedanji vodja agrarnega urada orjune dr. Štefančič je vzel v službo suspendiranega inženirja Vedernjaka, ki je bil vodja napada na Cirilovo tiskarno. Vedernjak je bil suspendiran in ne bi smel prej vstopiti v službo, dokler suspendacija ni dvignjena. A dr. Štefančič ga je na lastno roko vzel v službo. Pošilja ga sedaj na uradne komisije, da «deli« zemljo. — Kako ta «delitev« izgleda, je treba samo vprašati ljudi v ptujskem okraju. Vse polno je slučajev, da Vedernjak odvzame že obdelano zemljo ubogim viničarjem, bajtarjem in najemnikom, ter jo daje svojim partizanom. Razburjenje med ljudstvom je tako veliko, da se je bati izbruha ljudske nevolje. Govori se tudi, da polaga suspendirani Vedernjak visoke komisijske račune, katere podpišejo njegovi orjunski somišljeniki na agrarnem uradu, ker bi jih sicer vlada ne likvidirala. Za danes samo te konstatacije. Ni čuda, da je delovanje mariborskega agrarnega urada prineslo med ljudstvo nevoljo, ako se postopa v uradu na tak korupten način. Poskrbeli bomo za remeduro! (Opomba uredništva: Prosimo vse prizadete, da nam pošljejo podrobne podatke partizanskega delovanja okrožnega agrarnega urada v Mariboru).

Na potu med radikale. «Tabor« in «Jutro« pridno oznanjata in napovedujeta koncentracijo naprednih sil, v Mariboru pa odpadajo od dr. Kukovca calo demokratski apostoli. V najkrajšem času bi se rada prelevila v radikala g. ravnatelj Voglar, on že ve zakaj in znani gosp. Vilko Weixl. Glede ravnokar omenjenih gospodov je še samo vprašanje, če ju bodo radikali sploh sprejeli v svojo sredino. Tako torej zgleda dr. Kukovčeva radikalizacija naprednih sil.

† **Inž. Drago Švigelj,** suplent na srednji kmetijski šoli in docent na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru je umrl včeraj, dne 10. maja zjutraj ob pol 4. uri na zastrupljenju krvi. Rajni je bil star 30 let. Bil je blagega značaja in splošno priljubljen in spoštovan. Pogreb bo v soboto, dne 12. t. m. Naj v miru počiva!

Društvo katoliških mojstrov v Mariboru ima v sredo dne 16. t. m. svoj občni zbor v društvenih prostorih zvečer ob 7. uri.

Mariborski Orel ima danes zvečer ob 20. uri fantovski sestanek. Udeležba obvezna za vse člane. Bog živi! Predsednik.

Nov zdravnik v Mariboru. V zadnji «Straži« smo poročali, da je dobila vojaška bolnica novega komandanta v osebi g. majorja Justina. G. Justin bo izvrševal tudi civilno prakso in sicer od prihodnjega torka naprej v Jurčičevi ulici 8 od 2. ure popoldne in nadalje. G. Justina kot zelo veščega in vestnega zdravnika toplo priporočamo.

Izreden ribolov. Gostilničar pri «Posojilnici« v Kamnici, g. Šimon Horvat je imel dne 29. maja izredno srečen dan. V potoku med Jelovcem in Brestrnico je v teku treh in pol ure vjel 224 lepih rib.

Palčki v Narodnem gledališču. V nedeljo, dne 13. t. m. ob 15. uri uprizori dekliška osnovna šola v Studencih pri Mariboru v Narodnem gledališču v Mariboru vprid šol. knjižnici krasno spevoigro «V kraljestvu palčkov« s spremljevanjem orkestra žel. godbe «Drava« pod vodstvom kapelnika Skačeja. Vabimo našo mladino in vse njene ljubitelje k najštevilnejši udeležbi. Ker je zanimanje veliko, priporočamo, da si priskrbi vstopnico vsakdo pravočasno pri dnevni gledališki blagajni.

Prostovoljna požarna bramba na Pobrežju pri Mariboru je ustanovila sklad za nabavo avtomobila za prevoz brizgalne, ker ima ob priliki požara skoroda vedno težkoče z vprego, kar pride posebno v poštev pri požarih izven domače občine. Cenjeno občinstvo se uljudno prosi, da po možnosti podpira to prepotrebno akcijo in sicer se reflektira najbolj na denarno pomoč. Kot priznanje za prispevek najmanj 100 dinarjev dobi vsak dobrotnik lepo darilo, obstoječe iz lepo izvedenega «Častnega diploma« v kamnotisku s polnim imenom blagega darovalca. Kdor pa podari 200 dinarjev ali več, dobi «Častno diplomo« v lepši izpeljavi. Ker se s pod-

poro tega načrta omogoči in pospeši človekoljubno in nepristransko delovanje pobrežke požarne brambe, se nadeja odbor izdatnih prijav. Prijave sprejema društvo in iz prijaznosti tudi upravništvo tega lista. — Odbor Prostov. požarne brambe na Pobrežju.

Javna licitacija. Dne 12. t. m. ob 9. uri dopoldne se bo prodajala na javni licitaciji raznovrstna roba v carinskih skladiščih mariborske carinarnice.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

«Dobri Bog! Ali ste že doživeli kedaj tak moker september?« je vprašal Hempseed, častivreden možakar in vaški veljak. Za pečjo je sedel, pipo je kadil in turobno je gledal preko sobe k oknu, kjer se je ulival dež v polnih curkih po mokrih šipah.

«Ne«, mu je odgovoril Jellyband zamišljeno, «takega vremena pa še nisem videl, Hempseed, in živim tod že svojih šestdeset let —!«

«Hm —!« je naredil Hempseed, «nekoliko preveč ste povedali! Šestdeset let že res imate na hrbtu, — pa v tistih treh, štirih letih svoje prve mladosti se menda niste brigali za vreme, kaj? Vsaj jaz ne vem, da bi se otroci v tisti dobi zanimali za dež, pa živim tod že 75 let —.«

V teh besedah je bilo toliko neoporekljive modrosti, da je spoštovanemu Jellybandu za trenutek vzelo sapo.

«Zdi se, kakor da smo v aprilu, ne pa v septembru, kajne?« je nadaljeval Hempseed svoja vremenska opazovanja, ko je iznova zaropotal dež po šipah.

«Res da se zdi«, je pritrdil gostilničar. «Ampak — kaj hočete druga pričakovati od take vlade, pravim, kakršno imamo mi?«

Hempseed je odmajal z glavo, modro in globokoumno, in obraz mu je izražal težko nezaupanje do angleške vlade posebej in do angleškega vremena vobče.

«Ničesar ne pričakujem, seveda ne! Mi ubožci tukaj na deželi ne veljamo mnogo gori v Londonu pri vladi, vem to dobro! Pa pravim, — takole mokro vreme v septembru, ki uniči vse sadje, komu pač stori kaj dobrega, razven morebiti par laškim kramarjem, ki nam prodajajo pomaranče in druge take malovredne sadeže, za katere se nihče ne briga, ali bi se vsaj ne brigal, če so naša domača jabolka lepo napeta in rdeča. Je pač, kakor pravi sv. Pismo —.«

«Je čisto prav!« ga je zavrnil Jellyband. «Ampak — pravim — kaj hočete druga pričakovati od take vlade? Glejte, tamle onstran «Rokava« na primer morijo in ubijajo tisti francoski vragovi svojega kralja in svoje plemstvo, naši ministri pa se prepirajo in pričkajo med seboj, ali naj mi pošteni Angleži posežemo vmes ali ne in naredimo konec njihovim grozodejstvom. Pravim, taka vlada —.«

«Le naj jih pustijo moriti in klati!« je poudarjal Hempseed, ki ni bil prav nič zadovoljen, da ni mogel priti do besede s svojimi svetopisemskimi izreki, in je vobče rad ugovarjal Jellybandovim političnim nazorom. «Le naj jih pustijo klati, ampak takega vremena naj nam ne dajejo, ker to je zoper postavo in zoper sv. Pismo, ki pravi —.«

«Sally —!« je tedaj zaklical skrbljivi gostilničar in oče, čigar pazno oko je že dalje časa z nevoljo gledalo tja k mizi, kjer se je njegova nadobudna hčerka le predolgo že mudila krog mladega ribiča Harryja, «Sally, dekle, pusti že vendar norčevanje s tistimi pobi in pojdi v kuhinjo na delo!«

«Delo v kuhinji se čisto v redu opravlja, oče!«

«Si čula, kaj sem rekel —?« je dejal Jellyband s tistim posebnim poudarkom, ki ga je družina prav dobro poznala. «Glej da pripraviš večerjo za lorda Antona in če ne bo najboljša, ki mu jo moreš narediti, — tedaj veš, kaj te čaka —!«

Obotavljaje se je zapustila Sally veselo družbo.

«Torej pričakujete še gostov nocoj?« je vprašal Hempseed, deloma zato, da bi spravil vznevoljenega očeta spet v dobro voljo.

«Seveda, pa še kake! Lorda Antona in njegove prijatelje, vojvode in vojvodinje od onstran «Rokava«, ki so jih naši ljudje rešili iz krempljev tistih krvoločnih zverin —.«

To je bil vabljiv predmet za prepirljivega Hempseeda.

«Nerazumljivi, ti ljudje —!« je pravil. «Čemu neki počenjajo take neumnosti? Jaz na primer se ne brigam za posle drugih, jaz ne —. Saj pravi sv. Pismo —.«

«Verjamem da ne!« ga je zbadljivo prekinil gostilničar. «Saj ste pravkar dejali, da naj jih naša vlada le pusti moriti in klati, prav tako ste dejali!«

«Oprostite, spoštovani gospod Jellyband«, je slabotno ugovarjal Hempseed, «tega nisem dejal —!«

Pa Jellybandu se je končno posrečilo, napeljati vodo na svoj politični mlin in ni je hotel spet ustaviti.

«Morete iti ste pa dober prijatelj«, je nadaljeval, «z enim ali drugim tistih Francozov, ki hodijo sem črez vodo, da bi tudi pri nas zasejali svoje krvavo seme —.«

«Ne razumem, kaj mislite! Jaz le to vem, da —.«

(Dalje prihodnjič).

RAZGLAS.

Dražba lovov v mariborskem okraju — sodni okraj Sv. Lenart v Slov. gor.

Dražba lovov se vrši po sledečm redu:

Dne 28. maja: Andrenci, Sv. Anton v Slov. gor., Biš, Brengova, Cogetinci, Čagona, Čermljenšak, Gočova, Jablance, Osek, Rogoznica, Selce, Senarska, Smolinci. Verjane, Žikarci, Župetinci.

Dne 29. maja: Sv. Benedikt v Slov. gor., Sr. Gasteraj, Ihova, Ledinek, Malna, Sp. Porčič, Zg. Porčič,, Sv. Trije Kralji v Slov. gor., Sv. Trojica v Slov. gor., Trotkova, Sp. Žerjavci, Zg. Žerjavci, Žice, Lokavci, Dražen vrh, Velka.

Dražba se vrši v občinski pisarni pri Sv. Lenartu v Slov. gor.

Z dražbanjem se začne vsak dan ob 8. uri zjutraj in sicer se kličejo občinski lovi po redu, po katerem so navedeni v tem razglasu.

Okrajni glavar: dr. Lajnšič, s. r.

ANGLEŠKO SUKNO! 5—6 226
vseh vrst ravnokar došlo! CENE NIZKE!
FRANC MASTEK, Maribor, Glavni trg 16
Poštni nameščenci na obroke!

13. maja
Dirka
na Teznu

Gostilno pri „Posojilnici" v Kamnici
vodita sedaj
Simon in Tilka Horvat
ki se občinstvu priporočata za obilen obisk. Pristna vina, Tschelligijevo pivo, mrzla in topla jedila. Vsako nedeljo in praznik vrtni koncert. 1—3† 1—6

DARILA za birmo
uhani, prstani, verižice, priveski, zapestnice, žepne ure v zlatu in srebru, vsakovrstne stenske ure in budilnice, popravila izvršujem točno in cenó pod jamstvom. Cenniki proti vpošiljatvi 1 Din.
STOJEC LOVRENC, urar, Maribor, Jurčičeva 8.

Knjigovodja bilancist
išče službe, nastopi takoj ponudbe pod „Samostojen" poštno ležeče, Maribor. 1—2 248

Lepo posestvo
pol ure od postaje, hiša, 2 orala njive in sadonosnika, 3 orala gozda se proda za 75.000 Din. Naslov v upravništvu. 1—2 247

Za birmance!
Velika izbira gotovih oblek po nizki ceni priporoča I. VEZJAK, konfekcija, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 1—25

Proda se hiša z malem mestu z lepim vrtom, pripravna za vsako obrt, 4 sobe in kuhinja, na dvorišču tudi ena soba s kuhinjo. Cena 50.000 D. Naslov v upravi. 1—2 257

OVES
krompir, koruzo, opeko, cement, drva, premog, slamo seno vedno vsako množino ANDREJ OSET, Maribor. Aleksandrova c 57, tel. 88 8—10 208

Hiša s 4 stanovanji, vrt, njivo in svinjskim hlevom, je v Studencih, ob koroški železnici in na glavni prometni cesti po ceni na prodaj. Stanovanje na razpolago. Naslov pove uprava. 255

Posestniki vinogradov!
modra galica
žveplo in lilije
najboljše kakovosti brezkonkurenčno pri Josipu Krempl, trgovina Maribor, Meljska cesta 9. 251

Velika zaloga
cementa, traverz, železa indr.
po ugodnih cenah.
Pinter & Lenard
258 Maribor. 1—3

Šmarješke toplice
izborno zdravilišče
proti revmatizmu, protinu, živčnim boleznim
30·5° C - 12 km od Novega mesta.
Tik kopališča krasen gozd.
Popolnoma preurejeno.
Moderne sobe. Izvrstna kuhinja.
Najboljša kranjska in štajerska vina.
Torek popoldan zdravnik na razpolago.
Voz k 1/2 11h vlaku.
Cene izvanredno nizke.
Za mnogobrojni obisk se priporoča
Ana Žičkar
hotelirka in upravitelj'ca toplic v Šmarjeti pri Novem mestu.
(poprej v Mariboru).

KUPUJE
se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki
KAROL WORSCHE, Maribor, Gosposka ul. 10
Perje za postelje!

Zadružna gospodarska banka
Podružnica v Mariboru.
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.
Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.
Pooblaščeni prodajalec srečk državne razredne loterije.

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Odgovorni urednik: Vladimir Pušenjak. Izdaja konzorcij «Straže«.